

בדרך שלהן..

היאם מוסטפא בבית האמנים בתל אביב

היאם מוסטפא חיה ויוצרת בדלית אל כרמל. זאת תערוכת היחיד הראשונה שלה. ציוריה של היאם בתערוכה זו מייצגים את הנושאים שהיא חוקרת ובודקת לאורך השנים. דרך העבודה שלה היאם מתמודדת עם הקצוות השונים שבתוכם היא חיה: הקצה האחד בחברה הישראלית המודרנית, והקצה השני בתרבותה המקורית שבה נולדה. העדה הדרוזית בעלת התרבות הייחודית השמרנית והעמוקה. הציור של היאם נובע מתוך הידיעה שלה לאן היא שואפת להגיע. כאישה בחברה העכשווית וכאמנית. ברור לה שהיא לא תהיה כמו אמה. היא נלחמת, בדרכה. להיות אישה עצמאית בחברה מודרנית בעלת חופש מחשבה ופעולה. אלה הם תמצית התכנים שמעסיקים את היאם: 'כאישה דרוזית, אני מנסה להעביר תחושותיה של אישה שחיה בחברה סגורה, חברה שמקדשת את האישה, לכן היא מנסה לגונן עליה בזה שהיא מבודדת אותה מכל מה שמתרחש בעולם סביבה...' את התכנים האלה היאם מבטאת על ידי דימוי אחד עיקרי - דמות האישה. היאם מצוירת את האישה המסורתית המיוצגת על ידי הנשים המכוסות, ללא הפנים, וגם את האישה הרוצה להשתחרר מכבלי השמרנות, המיוצגת על ידי דמות האישה בעירום. היאם עובדת על בדים גדולים, במשיחות מכחול רחבות בעלות גיטות משוחררות, היא מנצלת לצרכיה את החומר של הצבע, משחקת עם השקיפות והאטימות של החומר. העבודות שלה לרוב מינימליסטיות, היא ממעיטה בדימויים, הצבעוניות שלה רזה ומונוכרומטית. קיים אצלה ניגוד גדול בין האקספרסיביות של הנחת הצבע, החומר, והקו, לבין הצבע עצמו, שאיננו כמעט. יש הבחנה בטיפול בין האישה המסורתית המכוסה לבין העירום.

הדמות המכוסה מצוירת בגישה פחות מינימליסטית ולעיתים בתוספת פרטים כרפרנסים לתרבות המסורתית. דמות האישה בעירום מצוירת בתנוחות של שחרור ושל חופש גופני. 'אני נכנסת לנפשן של נשים מסוג אחר, נשים שפורצות גבולות ומורדות בהרבה מהמסכמות והחוקים החברתיים'. הנשים המסורתיות מצוירות תמיד מאחור, כמפנות גב לקידמה, נשים חסרות פנים, כמעט כרוחות רפיים. לעומתן הנשים בעירום, פונות אל הצופה באופן פרונטלי, ללא נסיון להסתרה של תויהם או גופם.

מענין לראות בעבודות של היאם כיצד היא רותמת את האמנות לאמירה שלה. היאם משחקת בתוך בין ציור בעל אמירה חברתית וגנדרית מובהקת לבין הערכים המופשטים. השימוש שהיא עושה בשפה של הציור, והבחירות שלה מתוך השפה כדי לבטא את תכניה. יש כאן קורלציה מענינת בין התפתחות האמנות לבין התפתחות האישית והחברתית/תודעתית שלה. היא נעה בין מופשט לפיגורטיבי, בין נרטיב לדימוי. אני מציעה להתייחס לגיטות המופשטות של היאם כדימוי לא פחות מדמות האישה עצמה. החזרה האובססיבית באותם דימויים בשינוי של וריאציות מדגישות ומחזקות את התכנים שלה. היאם יצרה כאן שפה משלה, בתוך המסורת המוכרת של הציור. הדרך שאותה עשתה וההתרחקות שלה מציפיותיה של החברה הדרוזית המסורתית, והדרך שעשתה בתוך התרבות הציורית המערבית, הינה דרך ארוכה ולא קלה. הציור ייבחן לא רק על פי התוצאה אלא על פי הדרך עצמה שאותה עברה היאם, והמשך הדרך עוד לפנייה.

גיניפר בלוך נובמבר 2015

היאם מוסטפא.

ילידת הכפר הדרוזי דלית אל כרמל 1970 כאמנית היאם נוהגת להתמקד בדמותה של האישה, וכאישה דרוזית היא מנסה להעביר תחושותיה של אישה שחיה בחברה שמרנית סגורה. חברה שמקדשת את האישה ומנסה לגונן עליה בזה שהיא מבודדת אותה מכל מה שמתרחש בעולם סביבה...ומציבה גבולות ברורים ומאד צרים לשטח התנועה, המחשבה והשאיפות שלה. היאם מסתכלת על נשים אלו, על אימה שלה שמכסה כמעט את כולה. מכסה את הגוף ואת האני שלה, ורואה איך נשים אלו הולכות בדרך משלהן, דרך שהחברה הכתיבה להן. הולכות ומפנות גב לכל העולם ולא מתלוננות..

אוצר התערוכה: אריה ברקוביץ.

